

Голас Радзімы

№ 13 [970] КРАСАВІК 1967 г.
ГОД ВЫДАННЯ 12-Ы

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ
СВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

ЦАНА
2 кап.

ЦЯПЛО І СОНЦА ПРЫЙШЛІ У НАШ КРАЙ З ВЯСНОЮ.

ПАУНАПРАўНАЙ гаспадыняй на беларускую зямлю прыйшла вясна. Яна вызваліла ад сумецяў палеткі і растапіла на рэках лёд. Услед за цяплом на паветраных трасах з далёкіх краёў пачалі вяртацца птушкі. Абуджаюцца лясы і сады, напойваючы першымі кроплямі жыватворнай вільгаці мільёны пупышак.

Але разам з цяплом і сонцам вясна прынесла людзям і шмат клопатаў. Асабліва гэта адчуваюць хлебаробы, для якіх надышла пара новых змаганняў за вялікі хлеб, багатыя ўраджай бульбы, тэхнічных культур і агародніны. Як жа

сустрэлі калгаснікі і рабочыя саўгасаў вясну сёлетняга года? На гэта пытанне карэспандэнту «Голасу Радзімы» адказаў намеснік міністра сельскай гаспадаркі БССР Уладзімір Самсонаў.

— Нядаўна па справах міністэрства я выязджаў у некаторыя раёны рэспублікі, — гаворыць Уладзімір Паўлавіч, — і як спецыяліст сельскай гаспадаркі ў першую чаргу цікавіўся станам азімых. Трэба сказаць, што пасевы ўсюды добрыя. Дарэчы, гэта не толькі маё заключэнне. Такія вывады робяць нашы вучоныя і самі калгаснікі.

Як вядома, галоўны хлеб Беларусі — азімае жыта. Яго было пасеяна летась на

КЛОПАТЫ СЕЙБІТАЎ

200 тысяч гектараў больш, чым у папярэднім годзе. Гэтая асноўная харчовая культура дае штогод значны працэнт валавога ўраджаю збожжа. Таму пасеву азімых працаўнікі вёскі заўжды надаюць найбольшае значэнне. Сяўбу, напрыклад, яны правялі ў лепшыя аграцэхнічныя тэрміны і ўнеслі ў глебу дастатковую колькасць арганічных і мінеральных угнаенняў.

З прыходам вясны наступіў другі перыяд барацьбы за высокі ўраджай — падкормка. Сёлета працаўнікі вёскі ўносяць на адзін гектар пасеваў па 25—30 кілаграмаў азотных угнаенняў, што дасць магчымасць на кожным гектары дадаткова атрымаць па 2-3 цэнтнеры збожжа. Хімічная прамысловасць краіны з кожным годам пастаўляе сельскай гаспадарцы ўсё больш і больш хімічных угнаенняў. На падкормцы шырока выкарыстоўваюцца машыны калгасаў і саўгасаў, а таксама самалёты грамадзянскай авіяцыі.

Адначасова з падкормкай у рэспубліцы паўсюдна разгортваецца сяўба яравых. Першымі, як і ў ранейшыя гады, яе пачалі хлебаробы поўдня — Брэсцкай і Гомельскай абласцей. Але па меры падсыхання глебы фронт пасяўных работ усё далей і далей прасоўваецца на поўнач. Да сяўбы яравых калгасы і саўгасы рэспублікі падрыхтаваліся загадзя. Яны ачысцілі і правярылі на ўсходжасць насенне, прывялі ў гатоўнасць неабходны сельскагаспадарчы інвентар і трактарны парк. Перад выездам у поле гаспадаркі склалі вытворчыя планы для палюводчых брыгад, вызначылі тэрміны і графікі работ тэхнікі.

— Уладзімір Паўлавіч, наша рэспубліка, акрамя збожжавых, штогод займае вялікія пасяўныя плошчы пад бульбу і лён. Як абстаяць справы з гэтымі культурамі сёлета?

— У гэтым годзе калгасы і саўгасы пасадзяць бульбу на плошчы больш чым 500 тысяч гектараў. Абсалютная большасць гэтай плошчы будзе занята насеннем, якое выведзена вучонымі нашай рэспублікі. Паклапаціліся людзі і аб тым, каб добра ўгноіць глебу, адведзеную пад бульбу. На кожны гектар пасеваў нарыхтавана па 35—40 тон арганічных угнаенняў. Што датычыць льну, дык тут таксама ёсць чым пахваліцца нашым хлебаробам перад сваімі суайчыннікамі. Сёлета рэспубліка будзе сеяць лён на плошчы каля 300 тысяч гектараў, прычым назапашана насенне, якое дае найбольшы працэнт валакністасці.

— Сёлетні год для нашых хлебаробаў незвычайны, — сказаў у заключэнне размовы Уладзімір Самсонаў. — Спаўняецца 50 год з таго часу, калі рабочыя і сяляне нашай краіны ўзялі ўладу ў свае рукі. Для нашых людзей гэтыя пяцьдзят гадоў былі гадамі шпаркага росту і вялікага станаўлення. Ад сахі і лучыны, вузкай палоскі зямлі і гнілых сенажацей сялянства краю прыйшло да суцэльнай механізацыі і электрыфікацыі сельскагаспадарчай вытворчасці, што дало магчымасць ператварыць землі рэспублікі ва ўрадлівыя нівы.

БЕЛАРУСЫ СЕЛЯЦЦА

«Паселішчы ў беларусаў невялікія, па 5—6 дамоў; хаты большай часткай курныя, крытыя саломай або балотным чаротам. Унутры жыллё беднае. Падлога земляная, вокны маленькія».

(А. БАРАНАУ. «Географія рускай імперыі. Курс гарадскіх і павятовых вучылішчаў», Масква, 1912 г.).

«Сутнасць не ў тым, каб на месцы старой хаты або жыллагадоўчай фермы пабудаваць такія ж новыя. Трэба, каб у новых дамах па-новаму былі створаны ўмовы для жыцця і быту чалавека, каб у новых гаспадарчых памяшканнях паволаму была арганізавана праца людзей з улікам сучасных сродкаў механізацыі вытворчых працэсаў. Акрамя таго, неабходна, каб новыя пабудовы былі эканамічныя і дыктаваныя, размешчаны ў такім парадку, каб ствараліся ўсе магчымыя ўмовы для эфектыўнай эксплуатацыі іх, каб яны радалі вока, паляпшалі знешні выгляд вёскі».

(З даклада старшыні Савета Міністраў БССР Ц. КІСЯЛЕВА на нарадзе па сельскаму будаўніцтву. Мінск, 2 лютага 1967 года).

Наш карэспандэнт В. МАЦКЕВІЧ нядаўна пабываў у Гродзенскім раёне. Самае вялікае ўражанне зрабілі на яго прыёманскія вёскі, жыццё людзей гэтага маляўнічага кутка Беларусі.

— Як выглядае сённяшняе «паселішча» беларусаў?

— Што адбываецца цяпер у жыцці савецкай вёскі?

— Якая яе будучыня?

З гэтымі пытаннямі карэспандэнт звярнуўся да старшыні калгаса «Прагрэс» Гродзенскага раёна Фёдара СЯНЬКО, архітэктара Сямёна ТОЧКА і на месніку старшыні райвыканкома Аляксандра ДРАКІ. Вось што яны адказалі.

Расказвае старшыня калгаса «Прагрэс» Фёдар СЯНЬКО: Хоць Савецкая ўлада на нашай зямлі існуе ўсяго 27 год (а калі адкінуць гады вайны, дык і таго менш), але ніводнага такога «паселішча», ніводнай курнай хаты ў нашай старане не знойдзецца. Нават калі б спатрэбілася для этнаграфічнага музея, давялося б па старых малюнках аднаўляць такі будынак. А між іншым, на нашай памяці людзі так жылі. Не адразу прыёманскія вёскі сталі такімі, якімі іх бачаць сёння.

Як выглядаюць у нашым калгасе вёскі цяпер? Паглядзіце на новыя Верцялішкі і будзеце мець поўнае ўяўленне. У апошні час тут пабудавана 10 аднакватэрных жылых дамоў, адзін двухкватэрны і адзін 8-кватэрны двухпавярховы дом. Усе з цэглы. У кожным доме — водаправод. Прыродны газ пакуль што да нас не падвялі, завозім балоны. З вытворчых будынкаў — узведзены гараж для аўтамашын, майстэрня для рамонтнага трактараў, зерняховішча. У пасёлку (Верцялішкі ўжо не лічаць вёскай, а называюць пасёлкам гарадскога тыпу) новая сярэдняя школа, дзіцячы сад і яслі, магазін, не горшы, чым у Гродна.

Свята Першага Мая будзем сустракаць у новым клубе. Глядзельная зала яго ўмесціць 360 чалавек.

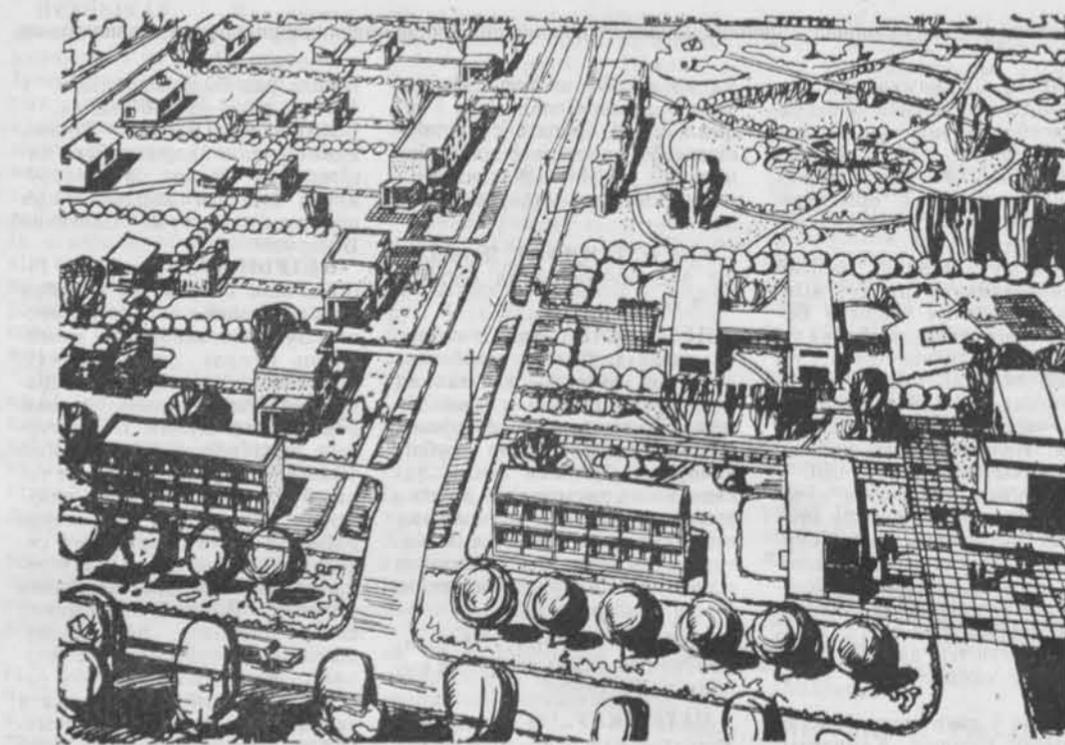
Але гэта толькі пачатак, і

думаю, што не самы ўдалы. Не падабаюцца мне гэтыя дамы. Хоць яны і добрыя і, здавалася б, утульныя, але ўсё-такі па сваёй архітэктуры не адпавядаюць нашаму часу. Я тут нагледаў новы праект — сапраўдныя катэджы са шкла і бетону. Звонку выглядаюць як цацкі. Унутры таксама ўсё спраектавана па-новаму: многі святла, пакоі зручна спланаваны. Мяркую сёлета пачаць будаўніцтва такіх дамоў. Пакуль у эксперыментальным парадку. І хопіць ужо кожнаму будаваць дом на свой розум. У нас цяпер ёсць сродкі, ёсць і спецыялісты, каб рабіць усё цэнтралізавана. І вёска будзе мець прывабны выгляд, і дамы такія, што не сорам усім паказаць. Новы эксперыментальны дом будзе складацца з 3—5 пакояў, кухні-сталовай, ванні. А кошт яго невялікі — каля 5 тысяч рублёў. Парадак мы такі завялі: хочаш мець уласны дом, купляй, дзяржава дапаможа, не хочаш — атрымлівай у праўленні ордэр, усяляйся і жыві на здароўе. А за кватэру будзеш плаціць штомесячна. Так, як у горадзе. Праўда, яшчэ не ўсе вёскі такія, як Верцялішкі, яшчэ сям-там жывуць людзі і на хутарах, але ўсё ідзе да таго, што ў бліжэйшыя гады будзе выканана задача, якую паставіў ХХІІІ з'езд КПСС, — знікне розніца ў культурна-бытавых умовах паміж горадам і вёскай.

Гаворыць архітэктар Гродзенскага раёна Сямён ТОЧКА:

На дзіва многа будуць цяпер у вёсцы. І не толькі розныя вытворчыя аб'екты — жыллагадоўчыя фермы, машыныя двары, зерняховішчы, а цэлыя пасёлкі. Раней пасады архітэктара ў раёне не было, увялі ўсяго некалькі гадоў назад. Вось мяне і накіравалі сюды пасля заканчэння інстытута. Ехаў я ў раён не з высельмі думкамі: ну, што рабіць архітэктару ў вёсцы? Іншая справа — горад! Я рад, што памыліўся. Цяпер для архітэктара ў раёне вялікае поле дзейнасці. Сёння дом збудавань у вёсцы не надта проста. Гэта даўней важна было, каб мець чатыры куты, а калі хата была багата яшчэ і пірагамі, дык чаго жадаць больш.

Вёскі нашы становяцца пры-

Так будзе выглядаць цэнтр калгаса «Прагрэс».

Мал. архітэктара А. СЯРОКІНА.

гожымі. Паглядзіш — вока пешыцца. Усё будзе прадумана, каб чалавеку жыць — не нарадавацца. У нашым раёне будуцца ў вёсках двух- і трохпавярховыя дамы з цэнтралізаваным водазабеспячэннем, ашыяленнем і каналізацыяй. Архітэктары зараз у пошуках новых форм планіроўкі сяла ствараюць новыя, больш сучасныя праекты дамоў, клубаў, дзіцячых садоў, ясляў, школ. Прыгадаю той жа калгас «Прагрэс». Будучая вуліца эксперыментальных дамоў у Верцялішках, якая ўзнікне ўздоўж шашы Гродна — Азёры, прыцягне ўвагу кожнага не толькі сваёй вокавай стройнасцю і прыгажосцю. Цікавае рашэнне і ўнутранай планіроўкі дамоў. Усе пакоі — не прахадныя. Дамаў маюць парадныя ўваходы, выходы на панадворак, дзе будзюць размешчаны цагляныя адрны, памяшканні для жывёлы, Побач з дамамі — прысадкі. Як і ў горадзе, тут будуць на вуліцах пракладзены трагуары, уздоўж іх — дрэвы, кветкі, дэкаратыўныя кустарнікі. Вечарамі вуліцы залыя электрычнае святло. Уздоўж іх пройдуць інжынерныя камунікацыі — электрычнасць, радыё, цэплатраса, водаправод. Так што дом на вёсцы збудавань не проста.

Каб не падумалі, што ва ўсім Гродзенскім раёне толькі Верцялішкамі і могуць пахваліцца, прывяду яшчэ некалькі прыкладаў. Найбольш хутка мяняе вёска сваё аблічча ў калгасах «Расія», «Іскра», «Авангард», імя Жданава. У калгасе «Іскра» ва ўсіх буйных населеных пунктах ёсць або клуб, або бібліятэка. У многіх пабудаваны грамадскія лазні. У Цыдовічах сяляне ўжо не носяць ваду з калодзежаў ці стаўкоў: у кожны дом праведзен водаправод.

Што прыемна адзначыць, дык гэта зьявінае ўбранне вёсак. Кожная з іх плануецца з такім разлікам, каб у ёй абавязкова быў парк, скверы, мноства кветак. За апошнія гады ў нашым раёне закладзена 18 паркаў і сквераў, пасаджана больш 30 тысяч фруктовых дрэў.

Час змяніў людзей. Стала іншым, не падобным на мінулае, іх жыццё. І сельскія архітэктары, будаўнікі імкнуцца ўвасобіць запатрабаванні часу ў новых архітэктурных кампазіцыях вёсак, у новых збудаваннях.

Адказвае намеснік старшыні выканкома Гродзенскага раёна Сямён ТОЧКА:

Мне не абыйсціся без лічбаў. Таму пачну са статыстыкі. У Гродзенскім раёне 428 населеных пунктаў. Пры буржуазнай Польшчы сімвалам вёскі была карчма і касьцёл ці царква. Цяпер людзі больш цягнуцца да навукі, культуры. У нашым раёне 72 клубы і дамы культуры, 30 бібліятэк, 68 кінатэатраў.

202 магазіны. Але мы разумеем, што гэтага малавата. Таму шмат будзем. Толькі ў 1966 годзе ў раёне пабудавана 487 і адрамантавана 1499 дамоў калгаснікаў і рабочых саўгасаў, прыбавілася 8 новых клубаў і бібліятэк, 26 чырвоных куткоў, 5 памяшканняў пад медыцынскія ўстановы, 8 магазінаў, 15 грамадскіх лазняў, з'явіліся новыя стадыёны і спартыўныя пляцоўкі.

Я сказаў, што ў нас яшчэ мала ўстаноў культуры. А між іншым, у 1950 годзе мы мелі ўсяго на раён 4 сельскія клубы і 3 бібліятэкі. Вас не здзіўляюць такія тэмы? У вихуры паўсядзённага жыцця мы часам не заўважаем, як хутка расцём, як развіваецца наша грамадства. Не так даўно мне давалося гартань архіўныя дакументы за 1950 год. Я наткнуўся на такі запіс: «У вёсцы Ніжня Каробчыца на млыне ёсць электраўстаноўка, ад якой электрыфікавана тры населеныя пункты. У вёсцы Баранава маецца часовая электраўстаноўка магутнасцю 3,5 кілават. Ад яе асвятляецца 50 дамоў калгаснікаў, сельсавет і сельмаг». Гэта былі амаль усе нашы «энергетычныя магутнасці». А сёлета мы збіраемся напярэдадні юбілею Савецкай улады рапартаваць аб поўнай электрыфікацыі ўсіх вёсак і пасёлкаў Гродзенскага раёна.

Не ўтрымаюся ад спакусы прывесці яшчэ адзін прыклад. У 1950 годзе ва ўсім Гродзенскім раёне мелася 361 радыё-кнопка. А цяпер іх толькі ў

адным калгасе «Расія» — 620. Насельніцтва шырока карыстаецца тэлевізарамі (іх больш тысячы), радыёпрыёмнікамі самых лепшых марак і вышэйшых класаў (звыш 10 тысяч). На кожную тысячу жыхароў прыпадае 795 экзэмпляраў газет і часопісаў.

Без усяго гэтага нельга ўявіць сабе сённяшняю беларускую вёску. А за гады пяцігодкі (1966—1970 гг.) яна набудзе новыя рысы і фарбы. У розных кутках раёна вырастуць 17 новых будынкаў школ (цяпер у раёне — 188 школ), адчыняць дзверы 40 клубаў і 14 медыцынскіх устаноў. Сёлета прыме першых пацыентаў міжкалгасная бальніца ў Індурцы. Будуць яе чатыры калгасы — на свае сродкі. Майстэрні бытавога абслугоўвання і сталовыя, магазіны, дзіцячыя яслі, жылыя дамы, дарогі — усё гэта будзе зроблена рукамі нашых людзей.

Каб мне давалося склапаць географію рэспублікі, я так напісаў бы пра «беларускія паселішчы»:

— Вёскі ў беларусаў вялікія, у некалькі вуліц. Дамаў у асноўным з белай цэглы, адна- і двухпавярховыя, дахі — крытыя шыферам. Тут жа — школы і дзіцячыя сады, клубы і бібліятэкі. Унутры жыллё багатае. У кожнай хаце калі не тэлевізар, то радыё ёсць абавязкова. Беларусы — людзі адукаваныя. А іх навука і культура шырока вядомы ва ўсім свеце.

Мінск сёння. Новыя дамы на вуліцы Ванеева. Фота Ул. ЛУПЕЙКІ.

ЮБІЛЯРУ 103 ГАДЫ

Жыхару вёскі Навасёлкі калгаса «1 Мая» Іосіфу Васільевічу Борысу нядаўна споўнілася 103 гады. Старэйшы калгаснік з'яўляецца сведкам шмат якіх гістарычных падзей XIX і XX стагоддзяў. Нягледзячы на ўзрост, ён адчувае сябе добра. Старэйшы хлебароб жыве ў сына Івана, якому сёлета споўнілася 63 гады. Сын, як і бацька, вызначаецца працавітасцю. Абодва яны паважаныя ў вёсцы людзі.

У Іосіфа Васільевіча шмат унукаў і праўнукаў. Яны з цікавасцю слухаюць успаміны дзядулі аб падзеях мінулага.

Д. ЗУЙКЕВІЧ.

Капыльскі раён.

АЖЫЎШЫЯ ЛІСТКІ КАЛЕНДАРА

У першым і другім нумарах за 1967 год старэйшы журнал Саюза пісьменнікаў Беларусі «Полымя» публікуе «Лісткі календара» Максіма Танка.

«1935 год, 7 студзеня, Лісткі майго календара ўвесь час перагортвае і рве навальнічны вецер, — так пачынаюцца запісы маладога паэта, які жыў на тэрыторыі Польшчы, — некаторыя з іх я сам вырываю і знішчаю. Цяжка па такому календару жыць, яшчэ цяжэй будзе некалі ўспамінаць мінулае, а па ініцыялах і мянушках устанавіць сапраўдныя імёны многіх маіх сяброў. Мне і сённяшні дзень трэба было б вырваць і знішчыць, хоць і шкада, таму што ён запоўнены незвычайнымі сустрэчамі, думкамі, марамі».

Трэба было знішчыць старонкі дзённіка або зрабіць іх зусім лаканічнымі, а галоўнае — замест сапраўдных імён сяброў і саратнікаў пісаць ініцыялы, канспіратыўныя мянушкі, «каб усё гэта не паслужыла пачаткам для новага опуса пана пракурора...»

«Да поўначы засталася 15 мінут. Цікава, колькі гадзін, начэй і дзён, колькі яшчэ год

да сапраўднага світаньня?» — так заканчваецца гэты першы лісток старога календара, які ажыў цяпер у публікацыях першага сакратара праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі.

Я звярнуўся да Максіма Танка з просьбай пракаменціраваць свой дзённік. Вось што ён мне паведаміў:

— У тых далёкіх гады я, сялянскі хлопец, выключаны з гімназіі за рэвалюцыйную дзейнасць, ужо двойчы пабыў у турме, і ўсё налісанае мною вельмі цікавіла паліцэйскіх шпікаў, следчых, пракурора. Не магло быць ніякай гарантыі, што не стануць іх здабычай мае дзённікавыя сшыткі. Але ці толькі пагэтану яны перасыпаны ініцыяламі і мянушкамі? Не, прычына тут яшчэ і ў тым, што імён многіх сваіх таварышаў — польскіх і заходнебеларускіх рэвалюцыйна-пераў я сам не ведаў, ды і не павінен быў ведаць па меркаваннях канспірацыі.

У нашы дні, каб расшыфраваць гэтыя ініцыялы і мянушкі, патрабавалася многа часу і працы. Аднак цалкам выканаць пастаўленую перад сабой задачу я, на жаль, так і не

змож. І не толькі таму, што з гадамі многае сцірлася з маёй памяці. Далёка не ўсе імёны маіх сяброў і саратнікаў таго часу зараз вядомы нават у дзяржаўных архівах. Там часам трапляюцца падпольныя мянушкі, якія засталіся не раскрытымі. І я шчаслівы, што, рыхтуючы свае дзённікі да выдання, змог разам з работнікамі партыйных і дзяржаўных органаў вырваць з невядомасці некаторых барацьбітоў за свабоду беларускага і польскага народаў.

Максім Танк раскажаў далей, як у капіталістычнай Польшчы яму пастаянна даводзілася хаваць свае дзённікі, як потым, у час вайны з гітлераўскай Германіяй, частка сшыткаў, якія захоўваліся ў Вільнюсе, загінула, а другую частку цудам удалося выратаваць бацьку паэта. З гэтых запісаў і падрыхтаваны зараз для часопіса «Лісткі календара».

— Якім чынам ішоў іх адбор? — пытаю Максіма Танка. — Чаму паміж імі сустракаюцца вялікія інтэрвалы ў часе?

— Дастойнымі апублікаван-

ня я лічыў, — адказвае ён, — толькі тэа старонкі і радкі, якія, мне здаецца, уяўляюць сабой дадатак, тлумачэнне, своеасаблівы каментарый да маёй пазыі, агаленне яе карэнняў, паказ яе шляхоў-перакрыванняў. Хацелася, каб чытачы адчулі грамадскую атмасферу, у якой ствараўся той або іншы твор маёй маладосці. Наатуральна, што ў дзённіках заўсёды ёсць многа прыватнага. Дык вось, іменна тэа лісткі, дзе прыватнае аўтара дамініравала, я рашуча выключыў.

У чацвёртым нумары «Полымя» апублікуе завяршаючую частку «Лісткаў календара». Нарэшце, ці будзе гэта завяршэннем карпатлівай і цікавай працы пісьменніка?

— Тое, што зараз ідзе ў друк, — заключае гутарку Максім Танк, — толькі частка дзённікаў той незабыўнай пары. Я буду іх зноў і зноў перачытваць, вяртацца памяшчу да перажытага. І, зразумела, не сталюся па ініцыялах і мянушках яшчэ і яшчэ ўваскрэшаць сапраўдныя імёны маіх сяброў.

А. ЭВЕНТАУ.
АДН.

ПИШУТ ЗЕМЛЯКИ

От души благодарю всех сотрудников газеты «Голос Радзiмi», которую получаю регулярно. Благодаря газете мы знакомимся с достижениями советского народа в области науки и искусства, в строительстве и сельском хозяйстве. С удовлетворением и радостью читал сообщение о сборе хорошего урожая в Советском Союзе. Это положит конец клевете, утверждающей, что в СССР не может быть хорошего урожая. Теперь даже злейшие враги советского народа не в силах исказить действительность.

Несколько моих хороших знакомых побывали в прошлом году на Родине. Одни в Москве, другие на Украине, третьи на Кавказе, и каждый с восторгом рассказывает о виденном и пережитом. Какую огромную радость испытали они при встрече с родными, с местами, где выросли и где теперь трудно что-нибудь узнать. И все как один утверждают, что советский народ живет хорошо и счастливо. Никто не боится потерять работу, остаться без хлеба и крова, нет страха перед завтрашним днем.

В Лионе раньше работала большая русская библиотека, которая была для нас своеобразным клубом. Сюда приходили не только за книгами, но и поглядеть друг с другом, поделиться новостями, полученными с Родины, поговорить о семейных делах и работе. Но вот уже три года, как библиотека лишилась своего помещения и ютится в одной маленькой комнатке.

Недавно ко мне пришли муж с женой — эмигранты, которые жаловались, что в библиотеке нет новых книг, а старые они все прочитали. Ко мне их прислал наш общий знакомый, читатель моей домашней библиотеки. Выбрав шесть книг, они ушли, спросив позволения прислать и своих знакомых. Таким образом увеличивается круг моих читателей.

И. СИНЯВСКИЙ.
Франция.

В Антверпенском отделе Союза советских граждан с большим успехом прошел вечер, посвященный Дню Советской Армии. Собрались много народа, было очень весело и интересно. Каждому, кто побывал на этом вечере, казалось, что он посетил Родину.

Передайте наше сердечное спасибо работникам радиостанции «Советская Белоруссия». Передачи мы слушаем каждый вечер, приглашаем к себе друзей.

Т. КРАСИЛЬНИКОВА.
Бельгия.

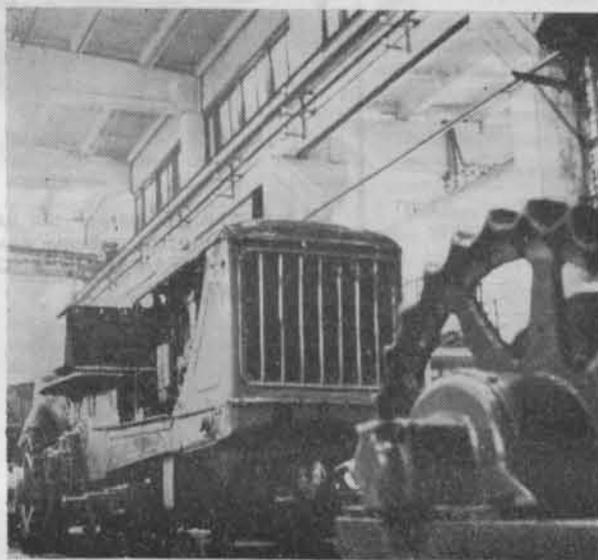
Я хочу ответить на вопросы анкеты о содержании газеты. Материалы, помещенные в «Голос Радзiмi» и брошюрах, хорошие и содержательные, и мы читаем их всегда с большим интересом. Из последних статей особенно понравилась статья В. Мацкевича «Камень за пазухой». У нас тоже есть кицуньи и мандрики, но они очень жалки, эти люди, вторично покинувшие Родину. Здесь, в Виндзоре, и в других городах Канады они стараются не попадаться людям на глаза и живут, как мыши в норах.

Большинство земляков-канадцев знают русский язык лучше белорусского, и поэтому нам гораздо легче читать статьи и очерки по-русски. Конечно, это только мое мнение. Возможно, белорусы, проживающие в Европе, Южной Америке и Австралии, предпочитают материалы на белорусском языке.

И. МАКАРЕВИЧ.
Канада.

На Аршанскім транктарарамонтным заводзе здадзены ў эксплуатацыю новы галоўны корпус. У ім размясціліся цэхі па рамонту транктараў маркі «С-80» і «С-100», участкі па рамонту транктарных рухавікоў, кабін, лабараторыі стэндавых выпрабаванняў рухавікоў, а таксама дапаможныя службы. На ўсіх участках шырока выкарыстоўваюцца паточныя канвееры. Іх агульная даўжыня 900 метраў. На здымку: канвеер па зборцы транктараў «С-80» і «С-100».

Фота Г. УСЛАВА.

НОВЫ ТЭХНІКУМ У СМАЛЯНАХ

З кожным годам мацнеюць, набіраюцца новай сілы калгасы і саўгасы рэспублікі. Шмат якія з іх маюць парк механізмаў, буйныя жывёлагадоўчыя фермы. Узросшыя маштабы гаспадарак патрабуюць энергічных баявых арганізатараў сельскагаспадарчай вытворчасці. Для лепшай іх падрыхтоўкі ЦК КП Беларусі і Савет Міністраў БССР вырашылі на базе Смалянскага саўгаса-тэхнікума стварыць новую навучальную ўстанову — тэхнікум па падрыхтоўцы кіруючых кадраў для калгасаў і саўгасаў.

Штогод мяркуецца прымаць 210 чалавек. Кантынгент навучэнцаў будзе складацца з ліку намеснікаў старшын калгасаў, кіраўнікоў аддзяленняў саўгасаў, брыгадзіраў вытворчых брыгад і загадчыкаў жывёлагадоўчых ферм. Тэрмін навучання — 2-3 гады.

Пацалунак фрау Гофке

Фрау Гофке ніколі не спадзявалася, што ёй даведзецца чалавецца з дырэктарам Чэрвеньскага базару. Ды і сам Юрый Аляксеевіч Шляпер не думаў, што такое здарыцца. Чалавек ён жанаты, мае двое дзяцей. І каб жонка не падумала што блаславое з усімі выцякаючымі адсюль вынікамі, скажам: Шляпер да гэтага часу і не здагадаўся аб існаванні фрау Гофке.

Фрау Гофке жыве ў Заходняй Германіі ў невялікім мястэчку над Рэйнам Крэфельд. Юрый Аляксеевіч з 1950 года працуе дырэктарам Чэрвеньскага базару ў Мінску. Праўда, за мяжой ён быў. Дайшоў з Савецкай Арміяй аж да Эльбы, а потым вярнуўся ў Мінск, зняў вайсковую форму і, як кажуць, прыступіў да мірнай працы. З фрау Гофке ён не меў прыемнасці быць знаёмым.

І фрау Гофке нічога не ведала пра дырэктара базару. Яна не адразу прыйшла ў яго кабінет. Спачатку яна падыйшла да лейтнанта міліцыі Кастуся Шабана. Ён выслухаў усхваляваную жанчыну і параіў:

— Ідзіце да дырэктара базару. Ён аб'явіць па радыё.

І яна прыйшла да яго. Была нядзеля. У павільёнах было шмат людзей. У кабінете дырэктара таксама. Фрау Гофке спытала ў распачы:

— Я шукаю дырэктара.

— Я дырэктар, — ветліва адказаў чалавек невысокага росту.

— Здарылася вялікая няшчасце, — ледзь стрымліваючы слёзы, сказала фрау Гофке. — Я з ФРГ. Ой, што я буду рабіць? Я забыла на прылаўку сваю сумку...

— Дзе? — спытаў спакойна дырэктар. Яму не раз даводзілася весці размову з людзьмі ў такім усхваляваным стане.

— Не ведаю. А ў сумцы 160 марак, залаты бранзалет, залаты пярсцёнак, залаты медальён на залатым ланцужку. Але гэта яшчэ не самае страшнае, хоць рэчы вельмі каштоўныя. Там дакументы: пашпарт, віза на ўезд у СССР і выезд за мяжу. О, майн гот!

— Не хвалойцеся! Прыпомніце лепш, дзе вы маглі яе забыць, у якім павільёне? Фрау Гофке пачала хутка тлумачыць:

мак. Я хацела паказаць у Крэфельдзе, як рускія лускаюць семкі. Потым я купіла грыбы. У нашай мясцовасці над Рэйнам няма лясоў і грыбоў. Потым яблыкі. О, якія ў вас цудоўныя яблыкі! Мне хацелася, каб там людзі бачылі, што ў вас ёсць што купіць. Савецкія грошы ў мяне воль тут, у кішэні. Пакупкі я клала ў гэту сумку, а тая, чорная сумачка не была мне патрэбна. І я пра яе забылася.

— Зараз аб'явім па радыё, — сказаў дырэктар і ўзяў у рукі мікрафон.

— О, скажыце, што я таму, хто прынясе сумку, аддам дзесяць працэнтаў каштоўнасцей, якія ў ёй ляжаць. Так у нас прынята ў ФРГ. Гаспадар згубленай рэчы павінен аддаць таму, хто яе знайшоў, 10 працэнтаў яе кошту.

— А ў нас такога звычайна няма. Хто знайшоў, той павінен вярнуць. Гэта ж не яго рэч!

І дырэктар аб'явіў:

— Згублена чорная скураная жаночая сумка...

Фрау Гофке нецярпліва падказвала:

— Я заплэчу. Я аддзячу.

— Але ж у нас так не прынята, — сказаў дырэктар, паклаўшы мікрафон.

— О, і ў нас, калі знайшоў, павінен вярнуць. Але не вяртаюць. Я неяк згубіла залаты бранзалет. Дала аб'яву ў газеце. Чалавек, што нехта прыдзе. Але ніхто не прыйшоў. Навошта яму дзесяць працэнтаў, калі можна мець усё сто?

— А ў нас вельмі часта прыносяць згубленыя кашалькі з грашыма, — каб супакоіць гасцю, пачаў раскадваць дырэктар. — Пазаўчора жанчына згубіла кашалькі, а ў ім 37 рублёў. Другая жанчына знайшла і прынесла вольсю дэна. Аб'явілі па радыё.

Жанчына, якая згубіла кашалькі, агледзелася, прыйшла і забрала. Бывае і так. Чалавек згубіць што-небудзь на базары, пойдзе і не пачуе аб'явы аб знаходцы. Прыдзе праз некаторы час і атрымае сваю рэч.

Дырэктар падумаў, што не ўсё шчасліва канчаецца, рашыў і да гэтага падрыхтаваць замежную турыстку.

— Трапляюцца, зразумела, і несумленныя людзі...

У пакой увайшла жанчына ў белым халаце.

— Юрый Аляксеевіч, ці не пра гэтую сумачку ідзе гутарка? — спытала яна, перадаючы яе дырэктару.

— О, гэта мая сумачка! Якое шчасце! Я зараз вам заплачу, — ускрыкнула фрау Гофке.

— За што? — спытала жанчына. — Я нават не я знайшла. Падыйшла нейкая жанчына і аддала мне...

— Гэта наша касірка ў няштатны загадчык бюро находак Валяціна Рыгораўна Бранцава, — сказаў дырэктар, паказваючы на жанчыну ў белым халаце. — Паглядзіце, ці ўсё там на месцы?

Фрау Гофке адчыніла сумку.

— О, тут усё на месцы, як было. І рэчы, і грошы. Але як жа з той жанчынай? Ёй належыць 10 працэнтаў.

— Кіньце, фрау Гофке. Нам усім прыёмна, што ваша рэч знайшлася. Шчаслівага вам падарожжа ў ФРГ!

І тады фрау Гофке кінулася на шыю дырэктару і расцалавала яго...

Як бачыце, дырэктар Чэрвеньскага базару ў гэтым зусім не вінаваты.

Л. ПРОШКА.

У БЫЛОЙ ПАЛЕСКАЙ ГЛУШЫ

Гэты куток вельмі маляўніча апісаны Якубам Коласам у творы «У палескай глушы». Пяцьдзесят гадоў назад тут сапраўды была глуш. А цяпер не пазнаць былых вёсак Люсіна, дзе працаваў некалі Я. Колас, і Дзяніскавіч. Добрыя дарогі звязваюць гэтыя паселішчы з усім светам. У вёсках — новыя дамы, прыгожыя грамадскія пабудовы. З Дзяніскавіч толькі за апошнія гады выйшла 11 настаўнікаў, два кандыдаты навук, шмат іншых спецыялістаў.

З ЧАЛАВЕЧАЙ ДАБРАТОЮ

Станіслаў Шушкевіч добра вядомы нашым чытачам і як старэйшы парабак, і як даўні сябра газеты «Голас Радзімы», пастаянны аўтар, які не раз расказаў на яе старонках аб сваіх таварышах-пісьменніках.

Нарадзіўся Станіслаў Пятровіч у 1908 годзе на Міншчыне ў сям'і парабка. Хадзіў у Сянінскую школу, да той самай настаўніцкай, што вучыла калісіў Янку Купалу. Потым вучыўся ў Мінску, у педэагігікуме і педагогічнай інстытуце. Друкавацца пачаў у 20-я гады ў часопісе «Маладыя араты».

Нялёгі лёс напаткаў паэта. У гады культуры асобы ён быў беспаспартыйна арыштаваны, беспаспартыйна арыштаваны, і Доўгі час пражыў у Сібіры, у Краснаярскім краі, працаваў там цесляром і прыставам, набухгалтарам, тапографам, наменікам начальніка геалагічнай партыі. З 1956 года Станіслаў Пятровіч зноў жыве ў Беларусі, працуе ў газеце «Літаратура і мастацтва», шмат піша — ён выпусціў ужо звыш дзесяць зборнікаў. Сяня мы пазнаёмім чытачоў з двума

новымі — «Наваліцца і «Будзільнік», якія зусім нядаўна выйшлі ў выдавецтве «Беларусь».

Есць у зборніку «Наваліцца» верш пра маленькую ластаўку, што вярнулася з вяртаю і радасна шчабеча пад вокнамі, песняй вітаючы родны кут, даражэй за які не магі ёй стаць ні сінія моры, ні цёплае сонца чужыны. Вось гэта ластушчыца любіла да роднай зямлі праходзіць праз усю творчасць паэта, гучыць і ў чыста лірычных замалёўках, і ў тых вершах, дзе ён краінацца славамі мінулага Беларусі, і ў тых, дзе захаляцца здабыткамі сённяшняга дня:

Не, мы не пойдзем славы пазычаць, Па прыгажосць не пойдзем на чужыну. У нашых адбаівацца вачах Праменны дзень, якім жыве краіна.

Тэмы твораў С. Шушкевіча самыя разнастайныя. Тут роздзім аб дэсе планеты, аб вайне і міры, цэлыя словы ўдзячнасці народам-братам, успаміны мінулага, думкі аб будучыні. Шмат пачуццяў і ўражанняў выказаў у сваіх вершах паэт, які пражыў ужо не кароткі век. Але ва ўсіх іх — аднолькава светлае, яснае, наладнае светаўспрыманне, і гэта асабліва ўражае, калі ўлічыць, якія нялёгія, поўныя нягоды часы перажыў пісьменнік.

Станіслаў Шушкевіч умее бачыць прыроду ўважлівым, праніклівым, вокам мастака. Пад яго пером ажываюць ва ўсёй сваёй прыгажосці сямія шчыі і непрыкметныя куточки нашай зямлі. Ён расказае, аб чым спяваюць дзюлы і шп-

ча лісце, мы бачым, як «прачынаецца раніцай цэлай расічка, усміхаецца добраму сонцу з вітаннем і ласкай». У яго прыродапісальных вершах — тая ж мяккія, ласкавыя фарбы, тая ж добрыя, шчырыя адносіны да жыцця:

Гду, мне хочацца прайсціся пехатою, На возера лясное наглядзецца, Дзе кветкі з чалавечай дабратою Глядзяць, краючычкі ўстрывожанае сэрца.

Усе гэтыя якасці ў поўнай меры ўласцівы і Шушкевічу, як дзіцячаму паэту. Больш таго, менавіта яны робяць яго адным з лепшых нашых дзіцячых паэтаў. Зборнік «Будзільнік» населены вясёлымі жыццярэадаснымі істотамі. Яго героі — дзеці, майстравітыя і дасціпныя, малая гімназія, што будуюць домкі, белыя зайчаніцы, забіякі-тусчанкі і шмат іншых завроў. Казачныя вобразы пададзены ў традыцыйна-фальклорным плане, напэўнась многіх вершаў таксама ідзе ад беларускай вусна-паэтычнай творчасці:

Гаманіла сасоначка, Што жыве адна, Бедавала цёмнай ноччу Ажно да відна.

І ў кожным вершы — музыка роднай зямлі, дзе плыць пад ветрам кветкі, са званым падаюць росы, іграюць на дудкачкіх пастушкі, «Наваліцца і «Будзільнік» — добры падарунак як дарослым, так і маленькім чытачам. Сяня мы прапануем увазе чытачоў некалькі вершаў, узятых са зборніка «Наваліцца».

С. КЛІМОВІЧ.

КРОКІ ФЕСТИВАЛЮ

Драматычны калектыў калгаса імя Леніна Браслаўскага раёна прывёз на фестываль у Мінск спектакль па п'есе Кандрата Крапівы «Хто сяяецца апошнім». У ролях: Гарлахаўці (справа) — настаўнік Б. ЧАРКЕС, Зёрвіжане (злева) — брыгадзір В. ЛЯУЧУК.

«З вожыкам да свята» — так назваў свой сатырычны спектакль Стаўбуцкі раённы дом культуры. Р. ЗДЫМКУ: Л. НЕМЕЦ, В. РАМАНЮК, С. СЫС і Я. ШКЛЯРЭВІЧ выконваюць прыпеўкі.

Тэатр чытальніка Палаца культуры Мінскага камвольнага камбіната выконвае літаратурна-музычную кампазіцыю «Рэвіем» па вядомым творы Роберта Рамдэстэвскага. На ЗДЫМКУ: злева — нарміроўчыца А. ПРАКАПЕНКА чытае маналог маці; справа — сцэна з кампазіцыі.

Калі песню тваю пачуюць

Рыгор Раманавіч Шырме

Загарыцца расічка колерам ранняй вясны, Кветка-папараць завіцье ў анямелым лесе. У калысцы прысянца малому чароўныя сны, Беласнежная яблына шмату развесціць, Калі песню тваю пачуюць...

Салавейка прыліце, спячыць бег ручаіны, І жаўрук страпанецца над жытамі пад сонцам, І замоўкіне над краскамі голас срэбны пчаліны, Скальнічэцца суніца ў нахіленай гронцы, Калі песню тваю пачуюць...

Шчаслівай вам дарогі, журавы

Шчаслівай вам дарогі, журавы! Вас не дасюць злосніца-зіма, Маркотна агусцель сенажосці-папавай, Гашарышка суміе, што ўжо вас няма, Шчаслівай вам дарогі! Край чужы, Прыветліва сустрэнь пайночных пасланцоў, Нялёгка без гнязда і без радзімы жыць, Курлы! Курлы! — чуваць з усіх канцоў, Шчаслівай вам дарогі, журавы! Вяртаецца здаровымі дамоў, Вам дываном расцэлюцца найкола паплавам, Як родны край убачыць вы зноў.

Больш за трыццаць год стаіць на былой Цішоўскай пустыцы Магілёўскі завод штучнага валакна — адзін з першых прамысловых гмаху, што выраслі ў Беларусі пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі.

Да п'ятнаццацігоддзя Савецкай улады рабочыя заводу рашылі выпусціць кнігу, прысвечаную гісторыі прадпрыемства. Гэта будзе кніга пра тое, як завод арганізоўваўся, рос, ператвараўся ў горадзец Беларускай індустрыі. Тут будзе расказана і пра выдатных людзей прадпрыемства.

Нарыс складальніка кнігі — інжынера заводу П. Мурашкіна мы прапануем увазе чытачоў.

«ЧОРНЫ ГЕНЕРАЛ»

Легкавая машына, праехаўшы некалькі дзесяткаў метраў наперад, спынілася ля банка. Ад'ютант памог палкоўніку выбрацца з машыны.

Дырэктар з лісьвай усмешкай расклінаўся перад гестапаўцам, прапусціўшы яго ў свой кабінет.

Палкоўнік зручына сеў у крэсла, не спыняючы адрыв партфель, выніў з яго тоўсты пакет і працягнуў кіраўніку.

Той дрыготкімі рукамі сарваў пачаткі, разгарнуў гербовую паперу. У працісанай гарычарылася, што ў сувязі з наваўзняем лініі фронту ўсе названыя маштоўнасці, што належыць рыхнуць, неабходна зараз жа пераправіць у імперскі банк. Гэтая мейса ўскладзена на палкоўніка гестапа. Прадпісалася ўсё зрабіць ціха і спакойна, каб не прыцягнуць старонняй увагі.

Напрасіўшы прабачэння, дырэктар выйшаў, каб аддаць адпаведныя распараджэнні. І пакуль ішла пагузка аяччатынак мяшкоў з грашыма, ён частаваў плакоўніка адменным каньяком.

Хутка ад'ютант далажыў, што ўсё гатова. Палкоўнік разамышта спасіваўся ў ведамасці, пацісціў на развітанне руку дырэктару, спакойна выйшаў з банка, сеў у машыну, і калона крунулася.

Мінаваўшы горад, гестапаўцы не паехалі па галоўнай дарозе, а звярнулі ўбок...

Не будзем інтрыгаваць чытача. Гэта былі партызаны славацкага злучэння.

Аперанцыя была настолькі адважнай, што гітлераўцы не паверылі дырэктару і расстралялі яго за сувязь з партызанамі. І толькі пазней ім стала вядома, што гэта справа рук «Чорнага генерала».

«Чорны генерал»! О, ён здольны на ўсё. Бо зусім нядаўна партызаны гэтага «Чорнага генерала» падрыхтавалі адборным горным стралкам палка «Эдэльвейс» сумны лёс. Калі ў штабе партызанскага злучэння стала вядома, што гітлераўскае камандаванне пасылае ў горы гэты полк, каб перакрыць перавал, да якога імкліва набліжаліся перадавыя часткі Савецкай Арміі, тут вырашылі першаспачыць гэтаму. Камандзір разумее, што ў адкрытым баі партызаны не

С ДИПЛОМАТИЧЕСКОЙ МИССИЕЙ В

БЕРЛИН

(Продолжение. Начало в №№ 1—4, 6, 7, 9, 11, 12).

Валентин БЕРЕЖКОВ

Встреча с Андричем, о которой идет речь, состоялась в самых первых числах апреля. В те дни нацистские газеты развернули бешеную антигосударственную кампанию. Каждый день «Фолькшер беобахтер» и другие гитлеровские газеты писали о «преследованиях» немецкого меньшинства в Сербии, помещали фотографии, на которых были изображены группы «беглецов», или, как их называли авторы статей, «жертвы югославского террора». На самом деле никто не преследовал немцев в Югославии. Это была очередная гитлеровская провокация. Инциденты в Югославии и бегство из страны немецких граждан были специально организованы нацистской агентурой. Гитлеру нужно было под предлогом «защиты» немецкого меньшинства вторгнуться в Югославию. Несомненно, что главная цель, которую Гитлер преследовал нападением на «строптивую» Югославию, заключалась в том, чтобы обеспечить свой тыл в Юго-Восточной Европе перед вторжением в Советский Союз.

В конце марта югославское правительство, возглавлявшееся Цветковичем, подписало в Вене документ о присоединении Югославии к пакту трех. Сразу же после этого в Белграде произошел государственный переворот и, хотя новое правительство генерала Симоновича предложило заключить с Берлином пакт о ненападении, Гитлер, уже не доверяя Белграду, решил оккупировать Югославию, а заводно и помочь Муссолини справиться с Грецией.

Посланник Андрич, всегда держанный и внешне спокойный, на этот раз не мог скрыть волнения. Он понимал, что замышляют гитлеровцы и что не сегодня-завтра его страна подвергнется нападению.

— Что им, еще от нас нужно, — с горечью говорил Андрич. — Мы их не трогаем. Вся эта история с «преследованиями» немецкого меньшинства построена от начала до конца. Мы хотим, чтобы нас оставили в покое. Но им мало того, что они уже захватили в Европе. Они жаждут и нашей крови.

Сразу нельзя было разглядеть присутствовавших. Комната освещалась каминном, в котором весело потрескивали дрова, и несколькими тусклыми свечами бра, вделанными в противоположную стену. Когда зала несколько привлекла к полумраку, я заметил, что гости уже разблещли на группы и оживленно беседуют, держа в руках бокалы и рюмки.

Поздоровавшись со мной, Паттерсон сказал:

— Тут у меня есть один человек, с которым я хотел вас познакомиться...

Он взял меня под руку и повел к камину, где, окруженный знакомыми мне американскими дипломатами, стоял стаканом виски в руке какой-то высокий сухоощавый офицер в руках майора германских военно-воздушных сил. Бросилось в глаза его загорелое лицо.

— Познакомьтесь, — предостерег Андрича оказались пророческими. Югославский народ не покорился. Переидя к методам партизанской борьбы, он наносил все возрастающие удары по фашистским захватчикам...

В один из последних дней апреля меня пригласил на коктейль первый секретарь посольства США в Берлине Паттерсон. Он слыл весьма состоятельным человеком, снимал за свой счет роскошный трехэтажный особняк в районе Штраленбурга и мог запросто пригласить к себе на обед даже десяти человек или устроить коктейль для трех сотен гостей.

Поскольку Паттерсон жил довольно далеко от центра города и гости от него обычно расходились поздно, я взял в посольском гараже «эмку», небольшую легковую машину, выпущенную в то время горьковским заводом. Из-за затемнения на улицах Берлина всегда царил крошечный мрак, но на этот раз ночь была лунная, и когда, выключив подфарники, я ехал по уже опустевшим улицам, казалось, что передо мной вымерший город какой-то незнакомого планетария. Вскоре я подехал к особняку Паттерсона, у которого уже стояла вереница машин.

В большой гостиной было

людно. Сразу нельзя было разглядеть присутствовавших. Комната освещалась каминном, в котором весело потрескивали дрова, и несколькими тусклыми свечами бра, вделанными в противоположную стену. Когда зала несколько привлекла к полумраку, я заметил, что гости уже разблещли на группы и оживленно беседуют, держа в руках бокалы и рюмки.

Поздоровавшись со мной, Паттерсон сказал:

— Тут у меня есть один человек, с которым я хотел вас познакомиться...

Он взял меня под руку и повел к камину, где, окруженный знакомыми мне американскими дипломатами, стоял стаканом виски в руке какой-то высокий сухоощавый офицер в руках майора германских военно-воздушных сил. Бросилось в глаза его загорелое лицо.

— Познакомьтесь, — предостерег Андрича оказались пророческими. Югославский народ не покорился. Переидя к методам партизанской борьбы, он наносил все возрастающие удары по фашистским захватчикам...

В один из последних дней апреля меня пригласил на коктейль первый секретарь посольства США в Берлине Паттерсон. Он слыл весьма состоятельным человеком, снимал за свой счет роскошный трехэтажный особняк в районе Штраленбурга и мог запросто пригласить к себе на обед даже десяти человек или устроить коктейль для трех сотен гостей.

Поскольку Паттерсон жил довольно далеко от центра города и гости от него обычно расходились поздно, я взял в посольском гараже «эмку», небольшую легковую машину, выпущенную в то время горьковским заводом. Из-за затемнения на улицах Берлина всегда царил крошечный мрак, но на этот раз ночь была лунная, и когда, выключив подфарники, я ехал по уже опустевшим улицам, казалось, что передо мной вымерший город какой-то незнакомого планетария. Вскоре я подехал к особняку Паттерсона, у которого уже стояла вереница машин.

В большой гостиной было

«МІР» ПРАЦУЕ НА ДЗЯЦЕЙ

У час вайны я жыла ў дзіцячым доме. Гэта былі цяжкія гады. На валёнкі ў нас была ўстаноўлена строгая чарга, каб хаця раз на тыдзень давалася пагуляць на двары. Памятаю, як пад вясну зарэзалі старога дзедо-маўскага каня, бо скончыліся ўсе прадукты. Але мы, малыя, больш за ўсё пакутавалі ад таго, што не было цацак, зусім ніякіх. Доўгімі зімовымі вечарамі збіраліся каля цёплай грубка і ўспаміналі... Успаміналі цацкі, якія куплялі нам да вайны. І гэтыя цацкі ў дзіцячым уяўленні набывалі амаль чароўныя якасці. Мая лялька ўмела не толькі закрываць вочы, але гаварыла «мама-папа», хадзіла па пакоі і мела не менш сотні шаўковых сукенак. Хлопчыкі расказвалі пра педальныя аўтамабілі, якія маглі рабіць кругасветныя падарожжы. А алаванія салдацікі, аказваецца, стралялі з сапраўдных вінтовак і гармат і каб былі разам з намі, мы паслалі б іх на фронт, дзе яны, напэўна, знішчылі б усіх фашыстаў.

Але цацак не было, была вайна. Гэтыя зімовыя вечары ўсплылі ў маёй памяці, калі я стаяла перад вялікай шыльдай «Вытворчае аб'яднанне цацак «Мір». Выдатную назву атрымала фірма, якая працуе на дзяцей.

Светлавалосая дзяўчына адчыняе перада мною дзверы прасторнага пакоя. Дарослыя называюць яго празаічна — асартыментны кабінет. (Дзеці, відаць, далі б яму больш трапную назву). Тут сабраны ўзоры прадукцыі, якую выпускае аб'яднанне. З паліц шырока раскрытымі вачамі глядзяць лялькі. Узруненыя ў сваёй прыгажосці, яны з гордасцю дэманструюць карункавыя спаднічкі і мудрагелістыя прычоскі. Быццам ведаюць, што лялькі, зробленыя ў Магілёве — там знаходзіцца адзін з філіялаў аб'яднання, — ніколі не залежваюцца ў магазінах. Усе гэтыя Алесі, Насці, Раі — жадаюць гасці ў доме, дзе ёсць маленькія дзяўчыны. Але мастак Святлана Кузнец не падзяляе іх самаўпэўненасці. Яна лічыць, што трэба рабіць новыя мадэлі, больш цікавыя і сучасныя. Яе мара — зрабіць сваю арыгінальную прыгажуню і абавязкова апрануць яе ў нацыянальны касцюм.

Побач з лялькамі размясціўся «птушыны двор», і не абы які, а заводны. Некалькі паваротаў ключыкам, і заскача, задаўбе ўсё сямейства — куры, гусі, кура-

няты. Трошкі ўбакі застылі ў чаканні жукі, божыя кароўкі, вожыкі. Па першаму запатрабаванню яны гатовы паказаць свае здольнасці: прапаўсці прызначаную канструктарам адлегласць.

Металічныя і пластмасавыя цацкі робяцца тут жа, на галаўным прадпрыемстве аб'яднання. Іх вытворчасць, як гаворыцца, па-

Гэтыя крылы ўзнімаюць дзіцячую мару.

Як у сапраўдным цырку.

стаўлена на шырокую нагу: пабудаван вялікі чатырохпаваротны корпус, у прасторных, светлых цэхах устаноўлены штампавачна-прэсавыя аўтаматы і іншыя складаныя механізмы. Аднак асартымент металічнай і пластмасавай цацкі пакуль што небагаты. Справа ў тым, што сама фірма, аб'яднаўшая ўсе прадпрыемствы рэспублікі, якія робяць цацкі, маладзей за многіх сваіх спажыўцоў: ёй трохі больш года. Але планы мае вялікія.

Аб іх расказаў галоўны канструктар аб'яднання Яў-

У дзіцячай сенцыі ЦУМа.

геній Чалей. Больш дакладна, не расказаў, а паказаў. Напрыклад, прыгожую заводную лодку-рыбу, драўляную магнітную мазаіку «Жыхары Белавежскай пушчы» і танк «Т-34». Танк, шчыра кажучы, мне спадабаўся больш іншых навінак. Дзелавіта папыхваючы, ён старанна абыходзіў перашкоды, час ад часу страляючы мініяцюрнымі драўлянымі снарадамі. Але навошта іменна танк? Можна быць, лепш што-небудзь больш мірнае? Нібы адказваючы на мае сумненні, Яўгеній Мартынавіч сказаў:

— Вакол гэтай цацкі было шмат спрэчак. Выказваліся розныя меркаванні. Апошнія слова сказалі члены журы конкурсу на лепшую цацку, які быў аб'яўлены Міністэрствамі асветы, ганд-

«Птушыны двор».

лю, лёгкай і мясцовай прамысловасці БССР. Танк атрымаў першую прэмію. Хлопчыкі застаюцца хлопчыкамі, і яны любяць гуляць у вайну. Але гэтыя войны — самыя гуманныя на свеце: у іх заўсёды перамагае той, хто змагаецца за справядлівасць. І наш «Т-34», які прынес мір, будзе і ў дзіцячых гульнях перамагаць зло і няпраўду.

— Чым вы кіруецца, калі ствараеце новыя ўзоры цацак? — з такім пытаннем я звярнулася да мастака прадпрыемства Баляслава Петрашкевіча. Баляслаў Філіцыянавіч, які працуе тут 10 год, замест адказу працягнуў мне зборнік дзіцячых малюнкаў.

— Дзеці малююць не толькі тое, што бачаць, але і тое, што ім хочацца ўбачыць. Іх фантазіі можа пазайздросціць любы мастак. Сваю задачу я бачу ў тым, каб развіваць гэтую фанта-

зію і, безумоўна, прышчэпаць ім добры густ. З нашых апошніх работ мне здаецца найбольш удалай мазаіка на тэму: «Белавежская пушча». З маленькіх кавалачкаў дрэва можна скласці не толькі фігуркі зубра, зайца, дзятла і іншых жыхароў пушчы, якія намаляваны на дадатку, але шмат розных жывёлін, словаў, усё, што падкажа дзіцячая фантазія.

Але вернемся зноў у асартыментны кабінет. Лялькі, металічныя, пластмасавыя, музычныя цацкі (іх выпускае Баранавіцкі філіял) — усе яны займаюць не больш трэцяй часткі пакоя. Асноўны гаспадар тут — цацак з дрэва. Будаваныя кубікі, набор «Юны стаяр», бильярды чатырох відаў, самалёты, верталёты, аўтамабілі і трактары розных марак, каткі, паравозы, цягнікі, парходы... Трэба спыніцца, усё роўна нельга пералічыць усё, што для дзяцей робяць з дрэва беларускія майстры.

Наша драўляная цацак даўно зарэкамендавала сябе як лепшая ў Саюзе. Але і тут не спыняюцца пошукі. Узяць, напрыклад, афарбоўку. Раней трактар або аўтамабіль пакрывалі яркай нітрэмалевай фарбай, і атрымлівалася нядрэнна. А калі зусім адмовіцца ад афарбоўкі? Толькі добра адпаліраваць і пакрыць лаком? Цёплыя фарбы дрэва пераўтварылі выраб.

Драўляныя цацкі — гордасць аб'яднання «Мір». Іх не толькі ахвотна купляюць у нашай краіне, на іх атрымліваюць вялікія заказы з-за мяжы.

— Каля 10 год, — гаворыць дырэктар І. І. Невядворац, — пастаянным пакупніком беларускіх цацак з'яўляецца Англія. Некалькі меншы стаж у Італіі, Францыі і Канады, а яшчэ мы накіроўваем сваю прадукцыю ў Галандыю, Бельгію, Данію, Швецыю, ЗША, ФРГ, Ісландыю — усяго ў 16 краін свету.

Да дзіцячай цацкі прад'яўляюцца строгія патрабаванні. Яна павінна быць цікавай, прыгожай, карыснай. Але ёсць яшчэ адна важная ўмова — яе цана. Крыўдна, калі бацька, спытаўшы, колькі каштуе цацка, якая так спадабалася яго сыну ці дачцы, хутэй адводзіць сваё дзіця ў бок.

У дзіцячай секцыі ЦУМа я звярнулася да дзяўчат-прадаўшчыц з пытаннем: «Ці не дарагія цацкі вытворчага аб'яднання «Мір»?

— Што вы? — шчыра здзівіліся дзяўчаты. — Металічныя і пластмасавыя цацкі, як правіла, не даражэй за 30—50 капеек, лялькі каштуюць 1—2 рублі, а самая вялікая драўляная машына, у якую свабодна можа ўсесяцца пяцігадовы малы, — 4 рублі 30 капеек.

«Мір» працуе на дзяцей. Кожную раніцу дзве тысячы рабочых інжынераў, мастакоў, канструктараў займаюць свае рабочыя месцы. Яны ствараюць цацкі, а разам з імі радасны настрой тысяч маленькіх жыхароў нашай планеты.

СПАРТЫЎНАЯ ВІЦЕБШЧЫНА

Ёй апладзіравалі ў Японіі, Румыніі, яе цёпла сустракалі ў Чэхаславакіі і Мексіцы. Дзесяткі балгарскіх равесніц у пісьмах і тэлеграмах ласкава называлі яе сваёй сястрой. У пятнаццаць год віцебская школьніца Ларыса Петрык стала абсалютнай чэмпіёнкай Саветаў Саюза па спартыўнай гімнастыцы.

З чэмпіянату Еўропы Петрык прывезла ў Віцебск адразу два бронзавыя медалі. На мінулагоднім розыгрышы Кубка СССР па спартыўнай гімнастыцы яна заваявала залаты медаль у практыкаванні на брусах. Студэнтка першага курса Віцебскага педагагічнага інстытута Л. Петрык цяпер майстар міжнароднага класа, член зборнай каманды Саветаў Саюза.

Не так даўно ўсёй краіне стала вядома імя віцебскай школьніцы Людмілы Агурчынскай. Юная гімнастка — прызёр многіх буйных спаборніцтваў — увайшла ў зборную каманду Саветаў Саюза. Чэмпіёнкай краіны па спартыўнай гімнастыцы сярод студэнцкай моладзі стала Ала Ітсан.

Віцебшчына — край працоўнай славы — становіцца і краем славы спартыўнай. Яна дала пуццёжку ў вялікі спорт алімпійскаму чэмпіёну кідалніку молата Рамуальду Кліму і вядомаму велогоншыку Аляксандру Дахлякову. Прызёр Саветаў Саюза штангіст Геннадзь Рабаконь, майстар міжнароднага класа па грэблі на байдарцы Уладзімір Нікалаенка і многія іншыя віцебляне з вялікім поспехам абараняюць спартыўны гонар рэспублікі на ўсеагульнай і міжнароднай арэне. За апошні час у вобласці падрыхтавана 29 майстроў спорту, 37 кандыдатаў у майстры, каля 400 тысяч спартсменаў-разраднікаў.

Р. ЯФІМАУ.

РАДЫЁ

ДЛЯ ЗАХОДНЯЯ
ЕУРОПЫ

(Сярэднеўрапейскі час)

7.00—8.00 у дыяпазоне кароткіх хваляў: 16 м; 19 м; 25 м; 31 м; 41 м і на сярэдняй хвалі 217 м. 15.00—16.00 у дыяпазоне кароткіх хваляў: 19 м; 25 м; 31 м; 41 м. 19.00—20.00 у дыяпазоне кароткіх хваляў: 25 м; 31 м; 41 м. 21.00—22.00 у дыяпазоне кароткіх хваляў: 31 м; 41 м; 49 м і на сярэдняй хвалі 201 м.

НА БЕЛАРУСКАЯ МОВЕ — штодзённа: 19.30—20.00 на кароткіх хвалях 31 і 49 метраў (ці 6175 і 9710 кілагерцаў). 22.30—23.00 на кароткіх хвалях 41 і 42 метры (ці 7110 і 7320 кілагерцаў).

Апрача таго па суботах: 07.30—08.00 у дыяпазоне наступных кароткіх хваляў: 16 м; 19 м; 25 м; 31 м; 41 м і на сярэдняй хвалі 217 м. 19.30—20.00 у дыяпазоне наступных кароткіх хваляў: 25 м; 31 м; 41 м.

ДЛЯ ЗША, КАНАДЫ
І КРАІН ЛАЦІНСКАЯ
АМЕРЫКІ

(Нью-Йоркскі час)

18.30—19.30 у дыяпазоне кароткіх хваляў: 31 м; 41 м; 49 м і на сярэдняй хвалі 201 м і 257 м. 21.00—22.00 у дыяпазоне кароткіх хваляў: 31 м; 41 м; 49 м.

НА БЕЛАРУСКАЯ МОВЕ — кожны тыдзень па нядзелях: 21.30—22.00 у дыяпазоне наступных кароткіх хваляў: 31 м; 41 м; 49 м.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

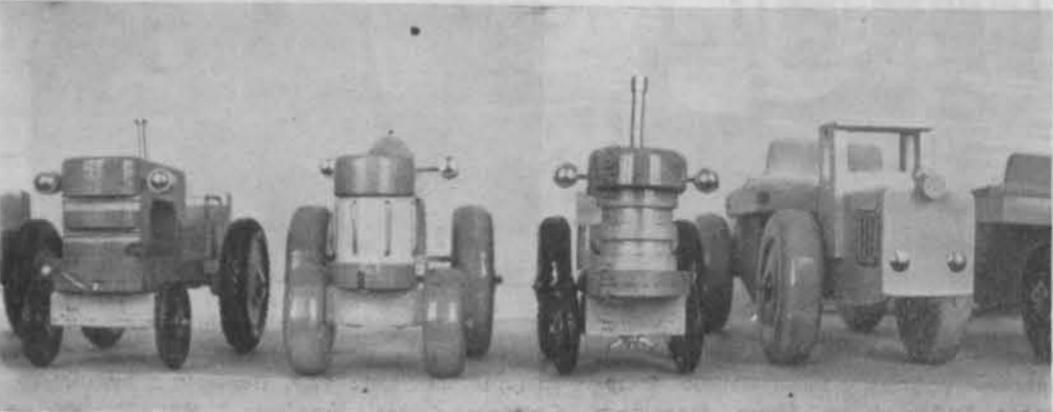
НАШ АДРАС:

МІНСК,

ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 77.

ТЭЛЕФОНЫ: 6-19-31, 6-97-92,

6-18-88, 3-15-15.

Гатовы... да гульні.

Фота К. УЛАДЗІМІРАВА.

Т. РЭУТОВІЧ.